

Naam activiteit	1. Dieren vergelijken
Doel	Positieve attitude, bewustwording, taalvergelijking
Doelgroep	Groepen 1-2-3-4
Werkvorm	Kringgesprek, in groepen of tweetallen
Hulpmiddelen	Werkbladen, geluidsdragers
Mogelijke valkuil	
Inspirator(en)	Hub Nijssen

Eventueel eerst in een kringgesprek het Nederlands, de streektaal en eventuele andere talen de revue laten passeren en vragen stellen als:

Wat zeggen mensen die Nederlands praten tegen dit dier?

Wat zegt mama tegen dit dier?

Wat zegt papa tegen dit dier?

Wat vind jij een mooie naam voor dit dier?

Hoe ziet dit dier eruit?

Hoeveel poten heeft dit dier?

Heeft dit dier een staart? Tandem? Strepen? Veren?

Welke kleuren heeft dit dier?

Welk dier vind jij het mooiste?

Welk dier zou jij wel willen hebben?

Daarna kunnen kinderen in aparte taalgroepjes in hun thuistaal hierover verder praten, eventueel met voorbeeldvragen die mondeling worden gesteld op een geluidsdrager.

Naam activiteit	2. Meertalige wensboom
Doel	Positieve attitude, bewustwording, taalvergelijking
Doelgroep	Groep 3-4-5-6
Werkvorm	In groepen, klassikaal
Hulpmiddelen	Papier en potlood; groot stuk karton
Mogelijke valkuil	
Inspirator(en)	3Mproject en Marnixacademie Gent

Maak met de hele klas een meertalige wensboom.

In een boom met goede wensen (al dan niet passend bij een feest zoals Nieuwjaar) hangen we kaartjes in verschillende talen.

Naam activiteit	3. Thuistaalcarroussel
Doel	Taalvergelijking, hulp bij profielkeuze
Doelgroep	Onderbouw VO
Werkvorm	Afhankelijk van voorkeur van de lesgever
Mogelijke valkuil	Veel organisatie en voorbereiding, hulp van collega's is een must
Hulpmiddelen	Divers, afhankelijk van gekozen werkvorm
Inspirator(en)	Esther van Loo

De Thuistaalcarroussel laat leerlingen uit de vierde klas een beginnersles in de eigen thuistaal geven aan leerlingen in de onderbouw die nadenken over hun profielkeuze.

Voor een volledige beschrijving en een plan van aanpak in uw school, zie:

<http://www.lt-tijdschriften.nl/ojs/index.php/ltm/article/view/1592/1200>

Naam activiteit	4. Vijf mooie Limburgse woorden
Doel	Taalverwerving, schrijfvaardigheid, bewustzijn over spelling
Doelgroep	Groep 6-7-8 en onderbouw VO
Werkvorm	In groepen
Hulpmiddelen	Werkbladen, voorbeeldboeken zoals De 100 populairste Limburgse woorden en uitdrukkingen en 100 wöärd veur óg oetgelag
Mogelijke valkuil	Te streng zijn op correct schrijven waardoor plezier verdwijnt
Inspirator(en)	Bas Vissers

Leerlingen verzinnen in groepjes vijf Limburgse woorden die anders zijn dan in het Nederlands en schrijven die op zoals ze zelf denken dat het moet.

Om de beurt geeft een van de leerlingen aan de andere leden van de groep een 'dictee' waarbij hij/zij de woorden hardop zegt en de andere kinderen het woord opschrijven zoals zij denken dat het moet.

Als kinderen het moeilijk vinden om woorden te verzinnen kunnen hulpmiddelen zoals de boekjes hieronder worden ingezet.

Bespreek met de kinderen de verschillende schrijfwijzen en ga met hen na waardoor het komt dat er verschillende schrijfwijzen in omloop zijn.

<https://www.veldeke.net/leukste-limburgse-woorden-en-gezegdes/>
<https://www.veldeke.net/bas-vissers-vertelt-over-zijn-boekje-100-waord-veur-og-oetgelag/>

Naam activiteit	5. Welk geluid maakt een object?
Doel	Zintuiglijk leren, positieve attitude
Doelgroep	Groep 1-2-3-4
Werkvorm	Klassikaal, kringgesprek
Hulpmiddelen	objecten
Mogelijke valkuil	
Inspirator(en)	Leonie Cornips

De leerkracht vraagt aan kinderen hoe zij het geluid van het bladeren van bladzijden zouden benoemen? Als je met je hand langs de bladzijden gaat, hoe voelt dat dan?

Kinderen voelen aan een eitje en aan takjes en proberen woorden te geven aan de zintuiglijke ervaringen.

Hoe heet het geluid dat een tandenborstel maakt?

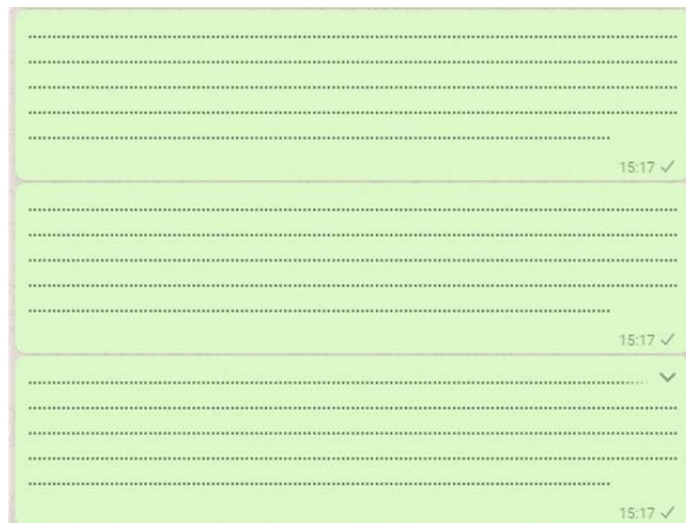
Naam activiteit	6. Schrijf een uitnodiging in het Limburgs
Doel	Taalverwerving, schrijfvaardigheid
Doelgroep	Groep 6-7-8 PO en onderbouw VO
Werkvorm	Individueel of in tweetallen
Hulpmiddelen	Telefoon, werkblad, Limburgs schrijven op telefoon: https://www.veldeke.net/limburgse-spellingsapp-swiftkey-nu-iedereen-gebruiken/
Mogelijke valkuil	
Inspirator(en)	Peter Klein

Schrijf een appje in het Limburgs in een appgroep waarbij je je vrienden uitnodigt voor een chill-avondje bij jou thuis. Je appje bevat de volgende informatie:

- Een begroeting
- De uitnodiging voor met reden, datum, plaats
- Een afsluiting

De uitnodiging kan ook op gewoon papier worden geschreven.

De uitnodiging kan ook in het Nederlands worden geschreven en de genodigden reageren in de thuistaal. Iedereen kan de taal inzetten die hij/zij wil, zolang iedereen elkaar maar begrijpt

Naam activiteit	7. Spreken maar!
Doel	Positieve attitude, luistertaal
Doelgroep	Groep 3-4-5-6-7-8- en onderbouw VO
Werkvorm	nvt
Hulpmiddelen	geen
Mogelijke valkuil	
Inspirator(en)	Tjallien Kalsbeek en collega's

De Fries- Nedersaksisch- of Limburgstalige kinderen spreken de hele dag hun thuistaal. Als dat lukt, dan krijgen ze aan het eind van de dag een beloning/kje.

De Nederlandstalige spreken Nederlands terug.

Dit kan worden opgebouwd: als het een hele week lukt om in luistertaal met elkaar te communiceren, dan wordt de beloning navenant groter.

De laatste stap kan zijn dat de Nederlandstalige kinderen ook de regionale taal gaan proberen te spreken.

Naam activiteit	8. Geslacht in het Limburgs
Doel	Taalverwerving, taalkunde, grammatica, hulp bij andere talen
Doelgroep	Groep 6-7-8 en onderbouw VO
Werkvorm	In tweetallen of in groepen
Hulpmiddelen	Werkblad
Mogelijke valkuil	Grammatica in tabellen, zo leert de ervaring, kan (beginnende) studenten afschrikken. Met mate inzetten.
Inspirator(en)	Lei Heijenrath; uitwerking Esther van Loo

LIDWOORD (Heerlens)

mannelijk	vrouwelijk	onzijdig	man	vrouw	onz	meerv	meerv	meerv
d'r maan	de vrouw	't kink	inne maan	ing vrouw	ee kink	de	de	de

NB: het Heëlesj woadbook geeft bij ieder zelfstandig naamwoord het passende lidwoord!

Het Heerlens gebruikt **d'r** bij mannelijke woorden, **de** bij vrouwelijke woorden, **'t** bij onzijdige woorden, **inne** (ook uitgesproken als [unne]) bij mannelijke woorden, **ing** (ook wel uitgesproken als [un]) bij vrouwelijke woorden, **ee** (ook wel uitgesproken als [u]) bij onzijdige woorden

AANWIJZEND VOORNAAMWOORD

Mannelijk	vrouwelijk	onzijdig	meervoud
dizze honk	dees kat	dit kuuke	dees voor alle geslachten
deë honk	die kat	dat kuuke	die voor alle geslachten

ONBEPAALD VOORNAAMWOORD

mannelijk	vrouwelijk	onzijdig	meervoud
ginne honk	ging kat	gee kuuke	ging voor alle geslachten

BETREKKELIJK VOORNAAMWOORD

mannelijk	vrouwelijk	onzijdig	meervoud
d'r honk, deë	de kat, die	't kuuke, dat	de luuj, die

BEZITTELIJK VOORNAAMWOORD

	MANNELIJK	VROUWELIJK	ONZIJDIG	MEERVOUD
mijn	miene zoeën	mieng dochter	mie kink	mieng
jouw	diene broar	dieng zus	mie zuster	dieng
zijn	ziene pap	zieng mam	zie hoes	zieng
haar (beleefd, met gevoelde afstand)	heure nonk	heur tant	heur huuske	heur
haar (dichtbij)	ziene opa	zieng oma	zie geld	zieng
ons	ozze maan	os vrouw	os book	os
jullie	ugge vrunk	uch sjtroat	uch meëdje	uch
hun	hunne gaad	hun kuueke	hun jungsjke	hun

Oefening 1. Vul de juiste vorm van het bezittelijk voornaamwoord in.

1. Hasse (mijn huissleutel) urges gezieë? (hoessjluuetel, mnl)
2. Murge komme (onze vrienden) oet Zjwitserland op bezeuk. (vrung, mv)
3. Hat dier (jullie lesboek) mitgebracht of zeet dier dat vergeëte? (lesbook, onz)
4. (Jouw trein) vertrök om elf oer. (trein, mnl)
5. (mijn krant) van huu sjrieft ueever d'r cursus Sjriefwies in Kirkroa. (gezet, vr)
6. Op dees foto zuusse (mijn oma) en al (haar kleinkinderen). (oma, vr; klingkinger, mv)

Naam activiteit	9. Bijzonderheden van het Sittards
Doel	Taalvergelijking, taalkunde, luistertaal
Doelgroep	Bovenbouw PO en onderbouw VO
Werkvorm	In groepen
Hulpmiddelen	Geluidsdragers, werkbladen
Mogelijke valkuil	Zorg ervoor dat dit niet uitmondt in vóórschrijvende oefeningen maar laat leerlingen <u>beschrijvend</u> werken
Inspirator(en)	Niet bekend; uitwerking: Esther van Loo

Met deze activiteit wordt bewustzijn gestimuleerd over de variëteiten en de diversiteit die al op korte afstanden hoorbaar is.

Leerlingen maken rijtjes woorden en vergelijken de verschillen in de uitspraak en proberen er wetmatigheden in te ontdekken.

Zulke schema's laten aanvullen/uitbreiden met eigen en buurddialecten:

Sittards	Geleens	Heerlens	Kerkraads	Venloos	Maastrichts	Dialect x
gruin	greun	greun	greun			
beier	beer	beer	beer			
hondj		hónk				
		woe(ë)			boe	

Naam activiteit	10. Poëzie in het Limburgs
Doel	Creativiteit, literatuur, burgerschap
Doelgroep	Onderbouw VO
Werkvorm	Naar keuze van de leerling
Hulpmiddelen	Geluidsdragers met voorbeelden, werkbladen
Mogelijke valkuil / aandachtspunt	Schrijfwijze aanpassen aan plaatselijke woordenboeken.
Inspirator(en)	Jan Maas

Leerlingen schrijven een kort stukje poëzie of proza, waarbij dit als aanknopingspunt kan gelden:

Kies uit liedteksten van de Venlose carnaval die gebeurtenissen of gevoelens die worden bezongen die jou bekend voorkomen uit jouw eigen thuis- of schoolsituatie.

Schrijf een gedicht waarbij je delen van die teksten gebruikt of op de een of andere manier verwerkt. Kijk op het internet naar de vele tientallen liedteksten van de Venlose Carnaval.

Voor anderen ideeën en inspiratie over hoe poëzie in de klas kan worden ingezet en welke vormen van poëzie bij de doelgroepen passen, kijk – bijvoorbeeld – hier:

<http://www.lt-tijdschriften.nl/ojs/index.php/ltn/article/view/472> (poetry slam)

<http://www.lt-tijdschriften.nl/ojs/index.php/ltn/article/view/1944> (instagrampoëzie)

Of sla de jubileumbundel van 100 jaar Levende Talen erop na:

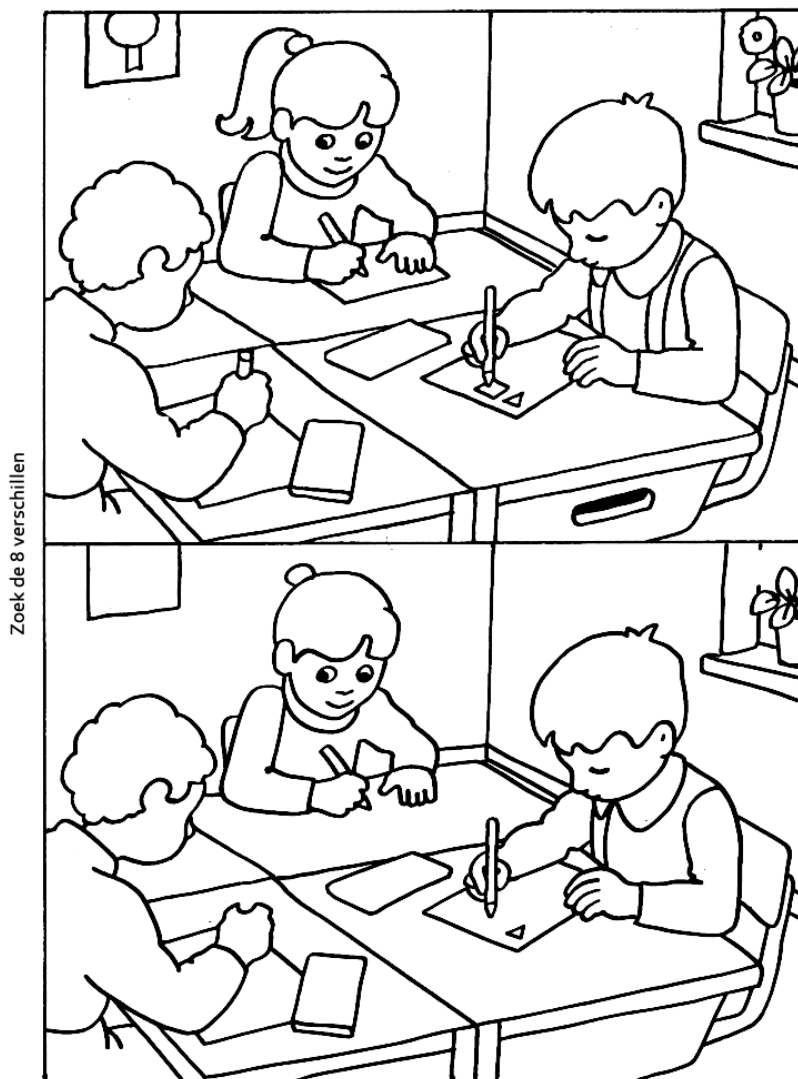

<http://www.lt-tijdschriften.nl/ojs/index.php/ltn/article/view/1475>

Naam activiteit	11. Teken en met luistertaal
Doel	Ervaring opdoen met receptieve taalvaardigheid en proeftuin voor luistertaal, bewustwording
Doelgroep	Groep 6-7-8- en onderbouw VO
Werkvorm	In tweetallen
Hulpmiddelen	(zelfgemaakte) tekeningen; tekeningen met zoek de verschillen
Mogelijke valkuil	Geen al te gedetailleerde plaatjes uitkiezen
Inspirator(en)	Emmy Gulikers en Leonie Wulftange

Twee leerlingen zitten met hun rug tegen elkaar.

Beiden hebben een versie van een tekening voor zich, een tekening zoals we die kennen van 'zoek de verschillen'. De ene leerling spreekt de regionale taal en de andere spreekt Nederlands. Samen zoeken ze de verschillen door hun eigen plaatjes te beschrijven.

Dit kan ook nog aangepast worden met een iets creatievere variant waarbij leerling 1 een tekening heeft gemaakt en die tekening beschrijft voor leerling 2 (die de tekening dus niet ziet). Leerling 2 tekent na wat er wordt beschreven. Naderhand worden beide tekeningen met elkaar vergeleken.

Naam activiteit	12. Papiaments helpt!
Doel	Taalvergelijking, steun die je krijgt uit kennis van andere talen
Doelgroep	Groep 4-5-6-7-8
Werkvorm	In groepen
Hulpmiddelen	Werkbladen
Mogelijke valkuil	
Inspirator(en)	Shirley Elvilia, Willem Gijsen

De leerlingen kiezen een kaartje uit en zetten het woord dat erop staat in de correcte rij onder de kolom Papiaments.

Nederlands	Engels	Spaans	Frans	Papiaments
bijten	to bite	morder	mordre	
boek	book	libro	livre	
karnemelk	buttermilk	suero de leche	babeurre	
kast	closet	armario	armoire	
laat maar zitten	never mind	no importa	ça ne fait rien	
oor	ear	oreja	oreille	
schoen	shoe	sapato	chaussure	
trap	stair	escalera	escalier	
voorraad (van een auto)	windshield	parabrisas	pare-brise	
wit	white	blanco	blanc	

Buki	Kashi	Trapi	Blanku	Sapatu
Morde	Orea	Kalmèki	Winshil	Lebumai/ legumai

Sleutel:

1. Buki:	boek	<i>Uitspraak</i>
<i>boekie</i>
2. Kashi:	kast	<i>kasjie</i>
3. Trapi:	trap	<i>trapie</i>
4. Blanku:	wit	<i>blankoe</i>
5. Sapatu:	schoen	<i>sapatoe</i>
6. Morde:	bijten	<i>morde</i>
7. Orea:	oor	<i>oreja</i>
8. Kalmèki:	karnemelk	<i>kalmekkie</i>
9. Winshil:	voorraad (v.e. auto)	<i>wienschiel</i>
10. Lebumai/legumai:	laat maar zitten	<i>leboemai/legoemai</i>

Naam activiteit	13. Plaatjes bij geluid leggen
Doel	Positieve attitude, luistervaardigheid
Doelgroep	Groep 3-4
Werkvorm	Individueel
Hulpmiddelen	Geluidsdrager plus werkblad, of helemaal digitaal
Mogelijke valkuil	
Inspirator(en)	Onbekend, uitwerking: Esther van Loo

Leerlingen krijgen een woord / woordgroep / zin te horen en tegelijkertijd drie plaatjes te zien. Ze klikken het juiste plaatje bij het woord aan.

Bijvoorbeeld:

Ich han nog noeëts van mie leëve ee peëd op sjoon zieë lope.

De neuj sjoon dont mich pieng aan de veut, ich mot ze nog inlope.

Dat jungsjke kent nog neet zonger hulp lope, mèh heë hat waal al neuj sjeuntjes aa.

Naam activiteit	14. Taal van de week
Doel	Positieve attitude, bewustwording
Doelgroep	Onder- midden en bovenbouw PO, onderbouw VO
Werkvorm	Klassikaal, iedereen doet mee
Hulpmiddelen	Afhankelijk van de gekozen werkvorm
Mogelijke valkuil	Zorgen voor voldoende creativiteit en dat het geen sleur wordt, input van sprekers van de taal die centraal staat is belangrijk
Inspirator(en)	3MProject

Elke eerste week van de maand (frequentie naar eigen goeddunken) staat een van de thuistalen centraal. We gaan onderzoeken hoe je bijvoorbeeld in deze taal iemand begroet, hoe je een verjaardagsliedje zingt, hoe je afscheid neemt, hoe je telt tot tien enzovoorts enzovoorts.

Naam activiteit	15. Talenfreestyle
Doel	Creativiteit, bewustwording, receptieve meertaligheid
Doelgroep	Bovenbouw PO, onderbouw VO
Werkvorm	Individueel, in tweetallen of in groepen
Hulpmiddelen	Boeken en verhalen in soorten en maten
Mogelijke valkuil	
Inspirator(en)	Daan Hovens, Pomme van de Weerd

Als leerlingen aan de beurt zijn voor een boekbespreking dan mag die boekbespreking in de thuistaal gehouden worden (als alle kinderen die thuistaal begrijpen) of dan kan die boekbespreking elementen uit de thuistaal (als niet alle kinderen die thuistaal begrijpen) bevatten.

Extra opdracht bij de boekbespreking kan zijn dat leerlingen in groepen van dezelfde thuistaalsprekers uiteen gaan en een alternatief einde voor het boek verzinnen.

Alternatieve opdracht: Leerlingen zijn schrijvers bij een tijdschrift of televisiepresentatoren, die een van de hoofdpersonen uit het boek voor een interview ontmoeten.

Ze bedenken wie dit interview zal lezen / horen en wat dit publiek wil weten en op basis daarvan bedenken ze zeven vragen. Zij (of andere leerlingen) beantwoorden de vragen zoals deze hoofdpersoon dat zou doen, waarbij zoveel mogelijk informatie uit het boek gebruikt wordt. Deze opdracht is goed toe te passen bij boeken die geschreven zijn in een van de thuistalen die Nederland rijk is.

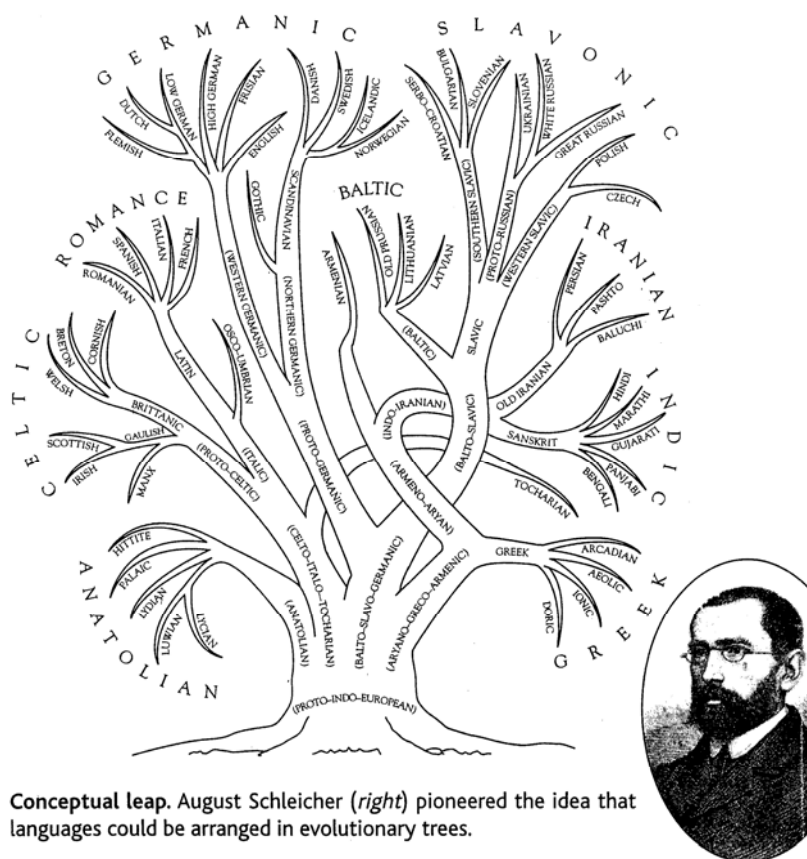
Dansen op klank en taal op Oerol

Naam activiteit	16. Woorden vergelijken
Doel	Receptieve meertaligheid, taalkunde
Doelgroep	Bovenbouw PO, onderbouw VO
Werkvorm	In tweetallen, groepen
Hulpmiddelen	Werkbladen
Mogelijke valkuil	
Inspirator(en)	Esther van Loo

Vul de tabel aan met woorden in jouw taal en bedenk er andere woorden bij.

Nederlands	Limburgs	Duits	Engels	Drents	Frans	Kroatisch	Hindi	Taal x
het schaap	't sjoap	das Schaf	the sheep	't schaop	le mouton			
vandaag	huuj	heute	today	vedoag	aujourd'hui			
bijten	biete	beißen	to bite	biet'n	mordre			
mijn broer	miene broar	mein Bruder	my brother	mien breur	mon frère			
vier	veer				quatre	četiri	catvaras	

Leuk om van te voren of naderhand een inleiding te geven op de verschillende taalfamilies.

Conceptual leap. August Schleicher (right) pioneered the idea that languages could be arranged in evolutionary trees.

Naam activiteit	17. Teken een liedje
Doel	Taalvergelijking, creativiteit, taalbewustzijn
Doelgroep	Groep 1-2-3-4-5
Werkvorm	individueel
Hulpmiddelen	Geluidsdragers, werkbladen
Mogelijke valkuil	
Inspirator(en)	Hendrik-Jan Bökkers, Stefanie Ramachers
De leerkracht laat een verhaal of een liedje horen en vraagt de kinderen om te tekenen wat ze gehoord hebben. Vervolgens gaan we onderzoeken hóe ze dat hebben begrepen. Hebben ze woorden herkend met behulp van andere talen die ze kennen? De leerkracht ziet in één oogopslag wat de kinderen hebben begrepen, deze opdracht kan mondeling worden gedaan, geen spelling/schrijven vereist. Piet, haot d'r hónk vas, datte mich neet biet! Biette mich - ich zigk 't tich - 100 gulle kos 't tich! Piet, haot d'r hónk vas, datte mich neet biet.	

Naam activiteit	18. 4-jarigen helpen 4-jarigen
Doel	Creativiteit, taalplezier, positieve attitude
Doelgroep	Groep 1-2-3
Werkvorm	Klassikaal, kringgesprek
Hulpmiddelen	nvt
Mogelijke valkuil	
Inspirator(en)	Alexandra de la Roij

Kinderen zijn bezig met de regionale taal op een speelse manier door –bijvoorbeeld – de Limburgse Dora een liedje te laten zingen en te laten tellen. Daarna zingen en tellen de kinderen mee.

Dit is een voorbeeld van een liedje over kleuren en muziekinstrumenten dat in het Limburgs zou moeten ingezongen en waarbij de stemmen in het Limburgs zouden moeten worden ingesproken:
<http://www.nickjr.nl/dora/videos/612-muziekles/>

Hier vindt u een volledig uitgewerkte activiteit rondom het liedje ' Hoofd, schouders, knie en teen' en hoe dat in verschillende talen kan worden uitgebreid:

http://3mproject.nl/toolbox/lesmateriaal/29_LES_4-9_TZ_Meertalig_zingen.pdf

Naam activiteit	19. Vier je taal!
Doel	Bewustwording meertaligheid, positieve attitude, taal- en literatuurverwerving
Doelgroep	Bovenbouw PO en onderbouw VO
Werkvorm	Individueel en in groepen
Hulpmiddelen	Werkbladen, geluidsdragers
Mogelijke valkuil	
Inspirator(en)	Kristel Doreleijers en: https://taalmuseum.nl/nl/de-vrolijke-viering-van-het-nederlands

Leerlingen schrijven een woord /zin/uitdrukking/gedicht (wat dan ook) op in de eigen taal en in een andere variëteit.

Ze kiezen iets wat ze mooi vinden in de eigen thuistaal én ze kiezen iets wat ze mooi vinden in de andere taal of regionale variëteit. Bijvoorbeeld het woordje 'snert' komt niet in het Limburgs voor maar je kunt het wel opschrijven als je er heel positieve associaties bij hebt.

Deze activiteit sluit aan bij De Vrolijke Viering van het Nederlands, waardoor uitwisseling mogelijk is.

Naam activiteit	20. Wat is hetzelfde?
Doel	Taalkunde, taalvergelijking, positieve attitude
Doelgroep	alle
Werkvorm	In tweetallen, in groepen, klassikaal, afhankelijk van de doelgroep
Hulpmiddelen	werkbladen
Mogelijke valkuil	
Inspirator(en)	Sanne Verdonck

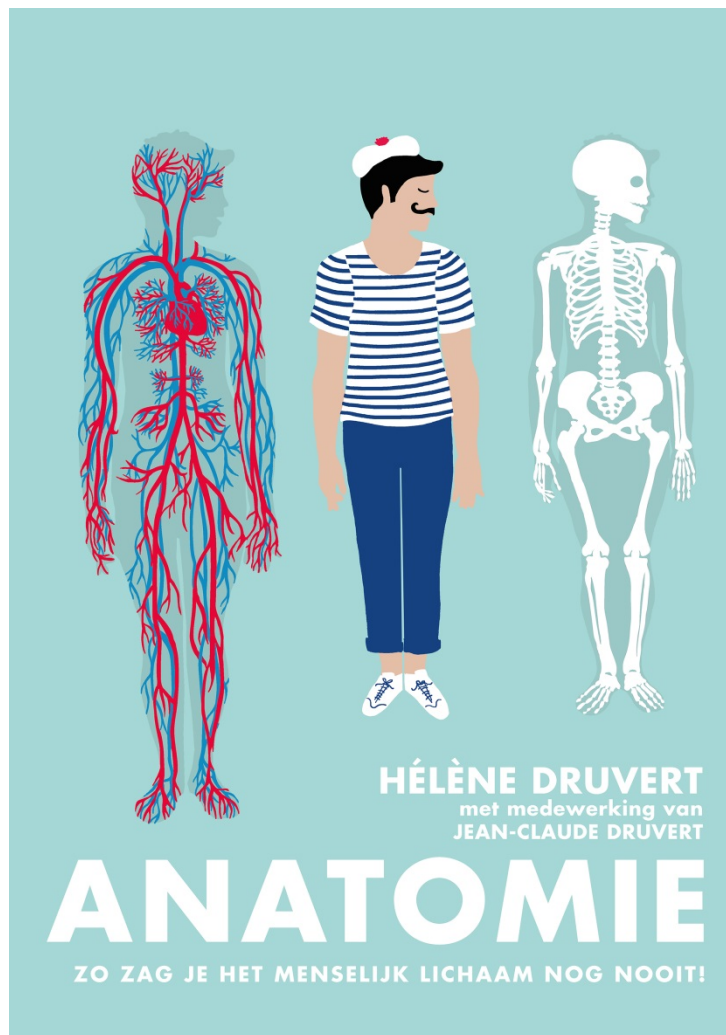
Kunnen we een woord bedenken dat in alle talen die in de klas zijn vertegenwoordigd hetzelfde is? Papa, mama en welke nog?

Kunnen we in de verschillende talen die in de klas zijn tot tien tellen?

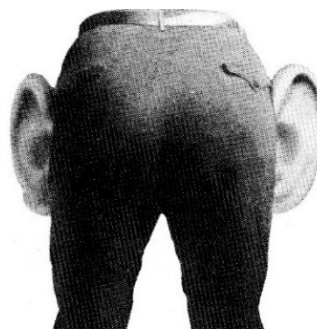
	Nederlands	Fries	Nedersaksisch	Limburgs	Pools	Roemeens
0	nul	nul	nul	nul	zero	zero
1	één, een	ien	iene	ein	jeden	uno
2	twee	twā	twieë	twieë	dwa	doi
3	drie	trije	dreeë	drei	trzy	trei
4	vier	fjouwer	vêre	veer	cztery	partu
5	vijf	fiif	vieve	viêf	pięć	cinci
6	zes	seis	zesse	zès / zés	sześć	şase
7	zeven	sân	zeuvene (zeume)	zeve	siedem	şapte
8	acht	acht	achte	acht	osiem	opt
9	negen	njoggen	nègene (nèènge)	neûge	dziewięć	nouă
10	tien	tsien	têne	tieën	dziesięć	dece

Naam activiteit	21. Anatomie in de thuistaal
Doel	Positieve attitude, bewustwording, taalvergelijking
Doelgroep	Groep 4-5-6-7-8
Werkvorm	In groepen
Hulpmiddelen	Werkbladen, digitaal
Mogelijke valkuil	
Inspirator(en)	3MProject

In de biologieles waarbij het gaat over de anatomie, plaatsen leerlingen de juiste term die in drie verschillende talen wordt aangeboden bij het juiste lichaamsdeel.

Naam activiteit	22. Gatentekst vullen
Doel	Luister- en schrijfvaardigheid
Doelgroep	Onderbouw VO
Werkvorm	individueel
Hulpmiddelen	Geluidsdrager, werkblad
Mogelijke valkuil	
Inspirator(en)	Esther van Loo
Voorbeeld: D'r Berg van Carboon Hel is d'r sjtee en kling is d'r miensj, deë d'r sjtee oet d'r berg mot goa hoale. Mar d'r sjtols van is heller wie sjtee; deë geet sjreeg durch de wand vuuer zieng koale. D'r berg daagt 'm oet mit zien glinsterende hoed in 't leech van de lamp op zieng Mar d'r koelmaan, deë wit: vuuer 't eind van mieng sjiech ligkt deë berg hei vuuer mich in der Refrein: Gèf mich hoot, inne hammer en inne biel en ich dich um d'r meter inne neuje sjtiel Ginne berg, ginne sjtoos, gee pand kriet mich kling ich roof dich en ich breek dich alle sjting Heë sjpeujt - heë sjpant zich de, en heë sjnapt zich d'r sjroamhammer vas. Dan drieften 'm deë roazende bietel d'r in Huuer d'r koelmaan 'ns vlooke mit sjpas: Doe klotskop, doe prengel, doe sjtief botte kow, wilst doe dich vuuer mich neet verreure? V'r zalle ins zieë weë d'r sjterkere is Ich dich ing tussje de heure D'r hammer, deë vördert zich sjnak durch die lief en woeë ieësj diene sjtoos hat, doa is noe ee loak en ich zieën, ouwe maan, dasse ueever mich hin al gees hange Doe wils mich goa, doe wils mich kapot, mar ich hauw dich vol sjtiele en sjpitse, Ich klem dich 't bakkes noe vas mit 'n kruk, want d'r sjterkere bin ich – d'r sjterkere bin ich d'r sjterkere bin ich – en dat Dat howse neet gedach wah, doe batteraaf, doe sjeële leures, Wenste mich wils kille, dan hings daste bis! Doa likste noe votloak, wie inne kruppel, zal ich dich mer voetsjuppe? Hampeleman, erme haos, grieniezer, geleutige vot mit oeëre	

Naam activiteit	23. Maak een Chinees portret
Doel	Positieve attitude, bewustwording, interculturele competentie
Doelgroep	Midden- en bovenbouw PO en onderbouw VO
Werkvorm	In tweetallen met klassikale terugkoppeling
Hulpmiddelen	Werkbladen
Mogelijke valkuil	Het geheel wordt te culturaliserend, waardoor stereotypen eerder bevestigd dan ontkracht worden
Inspirator(en)	Carap-Frepa: https://carap.ecml.at/

Leerlingen maken in tweetallen een Chinees portret en ondervragen elkaar over het hoe en waarom en geven daarna terugkoppeling aan elkaar en aan de klas.

Als Limburg

- een dier was, dan zou het een ... zijn, want ...
- een sport was, dan zou het ... zijn, want ...
- eten was, dan zou het ... zijn, want ...
- speelgoed was, dan zou het een ... zijn, want

Als ik

- een dier was, dan zou ik een, want
- een sport was, dan zou ik ... zijn, want ...
- eten was, dan zou ik ... zijn, want ...
- speelgoed was, dan zou ik een ... zijn, want

De volledige uitwerking van deze activiteit vindt u hier:

<https://carap.ecml.at/tabid/2313/PublicationID/219/Default.aspx>

Dit dus niet liever niet?

Naam activiteit	24. Hoe was het om in de mijn te werken?
Doel	Luistervaardigheid Limburgs
Doelgroep	Onderbouw VO
Werkvorm	Klassikaal, individueel
Hulpmiddelen	Werkbladen
Mogelijke valkuil	
Inspirator(en)	Esther van Loo

http://www.meertens.knaw.nl/projecten/sprekende_kaart/svg/

Klik op Schaesberg.

De leerlingen geven van de onderstaande beweringen aan of ze waar of niet waar zijn.

De spreker vond het leuk om te werken in de mijn	ja	nee
De spreker heeft 15 jaar lang veel nachtdiensten gedraaid	ja	nee
De spreker heeft wel eens gevreesd voor zijn leven	ja	nee
De spreker is vaak bang geweest in de mijn	ja	nee
Op 800 meter diepte kon het tot wel 40 graden worden	ja	nee
Bij 29 graden en warmer duurden de diensten 6 uur	ja	nee
Ook jongere oud-mijnwerkers hebben last van stoflongen	ja	nee

Naam activiteit	25. Twee bundels met lesactiviteiten voor een schat aan inspiratie – gratis te downloaden
Doel	Positieve attitude, bewustwording, taalvergelijking, receptieve taalvaardigheid
Doelgroep	alle
Werkvorm	allerlei
Hulpmiddelen	allerlei
Mogelijke valkuil	
Inspirator(en)	Vital Hanssen

<https://slo.nl/@10529/lesactiviteiten/>

In Nederland spreekt zeker een derde van de leerlingen thuis een andere taal dan het Nederlands. Toch worden deze andere talen en taalvariëteiten in de klas meestal niet aangemoedigd of benut, waardoor de leeromgeving van leerlingen heel monolinguaal blijft. Recente onderzoeken tonen echter het belang van meertaligheid aan voor de cognitieve-, taal-, en persoonlijkheidsontwikkeling van leerlingen. Het is daarom wenselijk dat scholen wél ruimte inbouwen voor meertaligheid. Om dat te ondersteunen heeft SLO, in samenwerking met leerkrachten en nieuwkomersconsulenten uit het primair onderwijs, een aantal lesactiviteiten ontwikkeld. Ze bieden leerkrachten van kleuterklas tot groep 8 handvatten om op een laagdrempelige manier aandacht te schenken aan meertaligheid.

En <http://www.meertaligheid.be/materiaal/thuis-spreek-ik-ook>

De eigen thuistaal krijgt een plek op school, in de buitenschoolse opvang, op het speelplein en kan het onderwerp worden van een activiteit/les. Kinderen krijgen meer en vooral positieve aandacht voor elkaars talen. Kinderen beleven plezier aan het omgaan met talen.

De bundel Thuis spreek ik ook! kreeg een volledig nieuwe inhoud dankzij de samenwerking tussen het Kruispunt Migratie-Integratie, de Pedagogische Begeleidingsdienst Stad Gent, het Steunpunt Diversiteit en Leren en Foyer vzw. De map bestaat uit activiteiten die de thuistalen van de kinderen actief aan bod laten komen. Hier en daar zijn de talen zelf onderwerp van de activiteit en worden er aspecten van de moedertaal onder de loep genomen. Waar nodig zijn er activiteitenfiches voorzien die gekopieerd kunnen worden. Per activiteit is een omschrijving voorzien van leeftijd, duur en verloop.

Naam activiteit	26. Een afspraak maken
Doel	Spreekvaardigheid in de doeltaal
Doelgroep	Bovenbouw PO, onderbouw VO
Werkvorm	In tweetallen
Hulpmiddelen	Werkbladen, kan ook digitaal
Mogelijke valkuil	
Inspirator(en)	Esther van Loo

De leerlingen nemen allemaal hun agenda voor zich en proberen een afspraak te maken voor een ontmoeting, of om samen naar de bioscoop te gaan of een ander uitje te plannen.

Ze lezen eerst een voorbeelddialog:

S1: Hee, lang neet gezieë! Enne? Wie geet 't? Alles good?

S2: Alles is get vöäl, mer 't geet prima huuer.

S1: Zouwe v'r nog ins aafspreëke? Hasse zin om mit mich noa d'r film te goa? De Royal is weer oape. Of zouwe v't urges lunche of zoeë?

S2: Is good, wienieë kinse?

S1: ich han toevallig miene agenda bie mich.

S2: Ich han d;r agenda geweun op d'r mobiele.

S1: Kinse dieënsdig?

S2: Nee, dan mot ich d'r ganse daag wirke en 't 's oaves han ich koeër.

Daarna gaan ze de dialoog zelf uitvoeren.

	moandig	dieënsdig	goonsdig	donnesjtig	vriedig	samstig	zondig
9 oer							
11 oer							
13 oer							
15 oer							
17 oer							
19 oer							
21 oer							

Naam activiteit	27. Twee logiquizen
Doel	Taalverwerving
Doelgroep	Bovenbouw PO en onderbouw VO
Werkvorm	Individueel of in tweetallen
Hulpmiddelen	Werkbladen, zie voorbeelden
Mogelijke valkuil	
Inspirator(en)	Esther van Loo

De leerlingen krijgen onderstaande werkbladen en proberen al hardop denkend in hun thuistaal de quiz op te lossen.

1. Drei kinger zunt in d'r gaad en sjpieële mit hunne bal

Leës, besjpreëk, kluuer in en beantwoord de vraag: Weë hat inne geële bal?

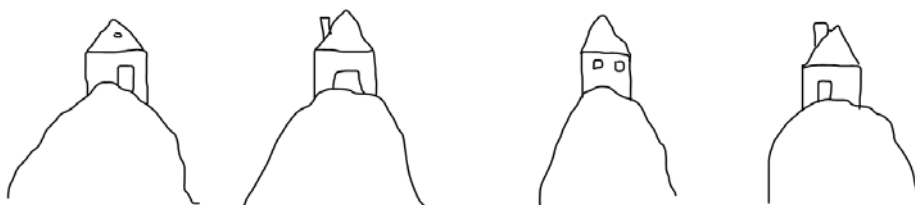
1. D'r Chris ziene bal is blauw.
2. D'r ieësjte bal is greun.
3. D'r geële bal hat roze sjtippe.
4. D'r geële bal bevingt zich neëve d'r greune bal.
5. D'r Ben ziene bal hat geële sjtippe.
6. D'r bal mit de roeë sjtippe is neet van 't Suzanne

2. De hoezer in de huuevels

Boavenop veer huuevels sjtunt veer hoezer. Kluuer alles in en beantwoord de vraag: Woeë is 't hoes mit 't geële daak?

1. Op d'r blauwe huuevel sjteet ee roeëd hoes.
2. 't Hoes op d'r greune huuevel hat ee zjwat daak.
3. 't Hoes mit 't blauwe daak sjteet tussje 't broene hoes en 't roeë hoes
4. 't Geële hoes hat ee greun daak.
5. 't Hoes op d'r ieësjte huuevel is broen.
6. 't Greune hoes sjteet op d'r broene huuevel
7. 't Hoes mit 't geële daak sjteet neëve 't hoes op d'r roeë huuevel

Naam activiteit	28. Verkleining in het Limburgs			
Doel	Taalverwerving, taalkunde			
Doelgroep	Bovenbouw PO, onderbouw VO			
Werkvorm	In tweetallen of individueel;			
Hulpmiddelen	Werkbladen			
Mogelijke valkuil				
Inspirator(en)	Esther van Loo			

Klinkerverandering door umlaut:

a	→	e	kas – keske	oeë	→	uue	sjoeël – sjuuelke
aa	→	eë	naas – neëske	au/ou	→	ui	sjouw – sjuike
oo	→	eu	book – beuksjke	oa	→	öä	vroag – vröägsjke
o	→	ö/u	pot – pötje	oe	→	uu	knoep – knuupke

Geef de verkleinvorm van de woorden op de foto's volgens de regels hierboven.

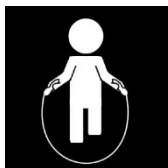
1.
(a)

2.
(oeë)

3.
(aa)

4.
(ou)

5.
(oo)

6.
(oa)

7.
(o)

8.
(oe)